

Крила України

На варті неба України!

Друкований орган Міністерства оборони України

www.krula.com.ua

№15 (678)

8 – 12 квітня 2013 року

НОВИНИ / КОМЕНТАРІ / ДОЗВІЛЛЯ / СПОРТ

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

Міжнародний досвід –
у оборонний сектор

3 стор.

**Олександр Вілкул
назвав причину
катастрофи
Ан-24 в Донецьку**

3 стор.

Навчання мають
відповідати реаліям
сьогодення

4 стор.

**Як в автономному
плаванні**

5 стор.

Атака на короля!...

Випуск №1

15 стор.

Звичайні будні українських миротворців

4 стор.

**Вертольоти
модернізуватиме
вітчизняний ОПК**

2 стор.

**Наші хлопці
на це
заслужують**

6 стор.

ПЕРЕДПЛАТА

Крила України

Видання можна передплатити на будь-який термін у всіх відділеннях зв'язку. У каталозі видань України на 2013 рік передплатний індекс – 22242 на сторінці 40.

Оплата здійснюється платіжним дорученням (для колективних передплатників) та поштовим переказом (для індивідуальних передплатників).

Вартість передплати на 2013 рік:

На 1-е півріччя:

85 грн. 20 коп. – на 6 міс.;
42 грн. 60 коп. – на 3 міс.;
14 грн. 20 коп. – на 1 міс.

Вартість одного примірника – 3 грн. 55 коп.

На 2-е півріччя:

22 грн. 32 коп. – на 6 міс.;
11 грн. 16 коп. – на 3 міс.;
3 грн. 72 коп. – на 1 міс.

Вартість одного примірника – 0 грн. 86 коп.

“Північний сокіл – 2013” триває

Продовжується спільна українсько-данська операція “Північний сокіл – 2013” з перевезення пального з авіабази ВПС США “Туле” до полярної станції “Норд” військово-транспортним літаком Іл-76МД Повітряних Сил ЗС України.

Станом на 8 квітня від початку операції здійснено перебазування українського контингенту з аеродрому Бориспіль на аеродром Ольборг, здійснено підбір та підгонку особистого спорядження особового складу для роботи в умовах арктичного клімату. Проведено його інструктаж щодо особливостей роботи при низьких температурах та перебазування на аеродром Туле. Здійснено монтаж паливних баків у вантажній кабіні та обслуговування літака.

Також з аеродрому “Туле” вже здійснено 1 місію, під час якої було перевезено 20 тонн вантажу, у внутрішніх баках літака та встановлених спеціальних цистернах перевезено 10 тисяч літрів пального. На острові Гренландія українські військові льотчики виконують завдання у важких кліматичних умовах Арктики – при температурі повітря до -50 градусів і при швидкості вітру до

15-20 метрів за секунду, а також за відсутності наземних радіотехнічних засобів навігації та запасних аеродромів.

Прес-центр Командування ПС ЗС України.

ВІСТІ З ВВНЗ

Навчання мають відповідати реаліям сьогодення

Зі слухачами Національного університету оборони України проводяться двосторонні командно-штабні навчання у принципово нових структурах Збройних Сил України – оперативних командуваннях та управліннях різномірних сил Військо-Морських Сил.

Оперативні командування – майбутнє нашого війська, основа його нової моделі, яка висвітлена в Основних напрямках реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2017 року. – Зовсім не випадково, а скоріше закономірно, що проведення командно-штабних навчань у

перспективних структурах органів військового управління оперативного рівня Збройних Сил України розпочали саме у Національному університеті оборони України, – каже виконуючий обов'язки начальника Національного університету оборони України імені Івана Черняховського генерал-лейтенант

Василь Телелим. – Ці навчання носять експериментальний характер. Де, як не у стінах найголовнішого вишу Збройних Сил України, можна якісно випробувати нову, перспективну модель українського війська. – Я переконаний, що за сприяння посередників цих навчань, а це досвідчені науково-педагогічні працівники і практики, наші слухачі отримають чимало позитивного практичного досвіду в опануванні нових для них посад.

Керівництво держави, Міністерства оборони України і Генерального штабу Збройних Сил України робить важливий акцент на удосконаленні розвитку воєнного мистецтва: тактики, оперативного мистецтва, стратегії. Сьогодні перевага надається міжвидовим органам військового управління, безздатним, високимобільним військовим частинам і підрозділам, які здатні у порівняно короткий час, з мінімальними затратами матеріальних ресурсів, сил і засобів досягти максимального успіху в операціях (бойових діях).

– практичний експеримент напередодні масштабного дослідницького двостороннього командно-штабного навчання з оперативними командуваннями, які мають відбутися у Збройних Силах України в недалекому майбутньому. Навчальний процес у Національному університеті оборони України спланований так, щоб слухачі оперативно-стратегічного рівня та випускного курсу оперативно-тактичного рівня, набувши у своїй "альма-матер" досвіду участі в КШН за новітніми підходами, могли застосувати знання і практичні навички

в ході навчань у військах під час військового стажування, – констатує генерал-лейтенант Василь Телелим.

Дуельні навчання між органами військового управління перспективного складу Збройних Сил України, які тривають у університеті, – наша відповідь реаліям сьогодення.

Андрій Агсєв.

– Двосторонні командно-штабні навчання у стінах університету

МИРОТВОРЧИСТЬ

Розпочалася підготовка до наступної ротації 18-го ОВЗ у Конго

На базі окремої бригади армійської авіації Сухопутних військ ЗС України, що під Херсоном, розпочалися збори з підготовки особового складу наступної ротації 18-го окремого вертолітного загону у Демократичній Республіці Конго.

Керівником заходу призначено тимчасово виконуючого обов'язки окремої бригади армійської авіації підполковника Мухамада Буланбієва. Основним завданням зборів є удосконалення навичок пілотів, інженерно-технічного персоналу, а також військовослужбовців підрозділів забезпечення до виконання своїх функціональних обов'язків. Це означає, що під час зборів вертолітники будуть відпрацьовувати весь спектр завдань, які можуть виникнути під час перебування в далекій африканській країні.

Стосується це не тільки управління гвинтокрилами в простих та складних метеоумовах, але і в бойовому застосуванні штатної зброї. Окремим завданням буде підготовка спеціалістів пошуково-рятувальної служби під час виконання відповідних операцій.

За словами керівника зборів підполковника Мухамада Буланбієва, під час заходу важливий акцент буде зроблено на дотриманні особовим складом усіх заходів безпеки під час виконання миротворчих завдань.

Збори триватимуть майже три тижні і завершаться наприкінці квітня сертифікацією, під час якої представники ООН будуть перевіряти готовність особового складу до виконання завдань за призначенням.

Ярослав Чепурний.

Звичайні будні українських миротворців

Цього тижня українські миротворці виконували завдання керівництва Місії ООН в Лібєрії на 8 вертольотах типу Мі-8 та Мі-24. Екіпажі на Мі-8 виконали перевезення пакистанського миротворчого контингенту та вантажів в місцеві населені пункти Зведру, Харпер, Барклавль, які знаходяться в декілька сотень кілометрів від базового табору українських миротворців.

Також два екіпажі на вертольотах Мі-8 знаходилися в постійній 45-хвилинній готовності для виконання завдань Організації та 30-хвилинній готовності для проведення пошуково-рятувальних робіт.

Крім того, після проведення планових регламентних робіт на Мі-8 військові пілоти здійснили його обліт, перевіряючи роботу

агрегатів, вузлів, двигуна на різних висотах та швидкостях. З майданчика Грінвілл, що знаходиться за 230 км від основного місця дислокації 56-го ОВЗ, пара Мі-24 здійснювала патрулювання, повітряну розвідку кордону Лібєрії з Кот-д'Івуаром та Гвінеєю. Цим самим вони продемонстрували військову силу для попередження перетину кордону незаконно озброєними формуваннями та підтвердження, що місцеві мешканці знаходяться під захистом ООН в особі українсь-

Особовий склад 56-го окремого вертолітного загону місії ООН у Лібєрії, де командиром військовий льотчик 1 класу полковник Петро Пліс, продовжують на вертольотах типу Мі-8 перевозити вантажі, доставляти у віддалені куточки продовольство, ліки, евакуювати хворих та забезпечувати роботу посадовців осіб місії ООН. У свою чергу, екіпажі вертольотів М-24 виконують функцію демонстрації присутності миротворчого контингенту військ ООН, щоденне патрулювання території, спостережувальні польоти. Основу загону складають здебільшого військові льотчики 1 і 2 класу, які набули бойового досвіду в Косово, Сьєрра-Леоне, Конго та Лібєрії.

ких миротворців.

– Один зі стандартних робочих днів 56-го ОВЗ, – розповідає полковник Петро Пліс, – став більш інтенсивним з огляду на кількість задіяної авіатехніки, що пов'язано із проведенням нових ротацій підрозділів Місії ООН

підготовку інструкторів, пілотів до бойових дій вдень та вночі в простих метеорологічних умовах на вертольотах типу Мі-8 та Мі-24. Екіпажі відпрацювали польоти в зону, на майданчик обмежених розмірів, за встановленим маршрутом, по колу, на виконання пошуково-рятувальних робіт вночі та на бойове застосування з виконанням поставлених завдань.

– Закінчив практичне перенавчання, – розповідає заступник командира загону підполковник Олександр Чаплінський, – як командир екіпажу Мі-24 вночі в

в даній африканській державі. Також періодичні дощі не дозволяють перевозити особовий склад та вантаж автомобілями. Всього було здійснено 20 польотів, загальної наліт екіпажів склав близько 30 годин, перевезено понад 100 осіб та 770 кг вантажу.

Військові пілоти вдосконалювали свою майстерність і під час навчально-тренувальних польотів день-ніч у простих метеоумовах.

Під час льотної зміни було виконано чергові перевірки техніки пілотування льотним складом,

ПМУ підполковник Павло Комишев, майор Сергій Скребцов отримав допуск до виконання завдань вночі на Мі-8, а капітан Олег Яковлев – до польотів в зону на Мі-24. Також триває підготовка як інструктора до польотів по колу вночі на Мі-24 майора Павла Бардакова, отримав допуск до виконання рятувальних робіт з режиму висіння над сушею вночі на Мі-8 майор Олексій Удовіченко.

Руслан Лінник.
Лібєрія.

ВІЙСЬКОВА РАДА

Належне утримання ОВТ – запорука боєготовності

Як ми уже повідомляли у минулому номері газети, Повітряне командування “Центр” приймало військову раду Командування Повітряних Сил ЗС України, на якій ґрунтовно розглядалися проблемні питання з підтримання озброєння та військової техніки у справному стані, організації виконання заходів сезонного технічного обслуговування. Особливу увагу було приділено роботі командирів та їх заступників щодо попередження втрат та нестач військового майна.

На даний час ці питання гостро стоять перед керівним складом виду. Адже від справності та належного утримання озброєння та військової техніки напрума залежить виконання завдань з бойового чергування та повсякденної діяльності військових частин. Наказ Міністра оборони України від листопада 2011 року “Про затвердження Інструкції з перевірки та оцінки стану ОВТ у Збройних Силах” чітко визначає, що командири з’єднань, військових частин, навчальних закладів, установ та організації відомства несуть особисту відповідальність за стан, догляд та зберігання, правильне технічне обслуговування та своєчасний ремонт. Під час військової ради керівництво виду похвалило окремих посадових осіб за виконання роботи, але багато командирів та їх заступ-

ників з озброєння та тилу такі “отримали на горіхи”.

Офіцери логістики Командування Повітряних Сил нагадали керівному складу військових частин, що виконання вище згаданих завдань досягається впровадженням у військових частинах Повітряних Сил планово-попереджувальної системи технічного обслуговування, яка полягає у перевірці укомплектованості та справності ОВТ, чищенні та митті, налагодженні й регулюванні, змащуванні і заправці експлуатаційними матеріалами, усуванні несправностей та недоліків, заміні деталей з обмеженими термінами служби й зберігання, перевірці засобів вимірювання, технічному огляді вантажопідйомних машин і посудин, що працюють під тиском.

Власне, усі ці нюанси учасни-

ки засідання військової ради мали змогу побачити під час проведення інструктивно-показових занять, які організували на прикладі однієї з військових частин. Основна мета цих заходів – наочно показати командирам весь комплекс організації сезонного технічного обслуговування військової техніки.

За ходом занять на кожному робочому місці особисто стежив

командувач Повітряних Сил ЗС України генерал-лейтенант Юрій Байдак. Він наголосив, що відповідно до вимог керівних документів для досягнення успіху у виконанні заходів сезонного обслуговування командирам та їх заступникам необхідно чітко виконувати передбачені заходи. Головне – особисто очолювати роботу з підготовки ОВТ до режиму експлуатації, а до виконання ро-

біт залучити 100 відсотків особового складу.

Крім того, потрібно організувати роботу комплексних бригад з виконання найбільш складних операцій під час сезонного обслуговування ОВТ. У підрозділах має бездоганно вестися облікова документація витратних матеріалів. Не менш важливе питання – дотримання заходів безпеки під час проведення робіт.

Окремим пунктом офіцери логістики Командування ПС виділили питання утримання акумуляторного господарства та приведення його у сувору відповідність до Рекомендацій з утримання та обслуговування акумуляторних батарей й обладнання акумуляторних військових частин. Вони закликали учасників заняття впровадити у ввірених підрозділах та частинах систему технічного обслуговування ОВТ та порядок посадового контролю за його станом і привести управлінську діяльність у відповідність до вимог керівних документів.

Юрій Ігнат.
“Крила України”.
Фото Миколи Поплавського.

БОЙОВЕ ЧЕРГУВАННЯ Як в автономному плаванні

Цими днями на бойове чергування в системі протиповітряної оборони країни в графіком заступив третій дивізіон Львівського зенітного ракетного полку імені Івана Виговського. На озброєнні дивізіону – зенітні ракетні комплекси С-300. Головне завдання вартівних неба – прикриття західного регіону країни і, зокрема, Львівщини від удару з повітря. Їхня зброя здатна вражати цілі на висоті від 25 кілометрів і до 500 метрів та на дальності до 75 кілометрів.

– Щодооби протягом визначеного нам вищим командуванням терміну п’ята частина особового складу дивізіону заступатиме на бойове чергування. Загалом до нього залучені практично всі військовослужбовці підрозділу, – розповідає заступник командира дивізіону з виховної роботи майор Володимир Васишин, – під час несення бойового чергування на їхні плечі лягає колосальна відповідальність за безпеку держави та непорушність повітряних рубежів країни. Та людям до такої бойової роботи не звикати. В колективі є чимало військовослужбовців, які вже більш ніж десятиліття присвятили бойовій роботі в нашому підрозділі. Серед них – командир дивізіону підполковник Олександр Назаренко. Свого часу він брав участь у виконанні бойових стрільб зенітним ракетним комплексом С-300 на полігоні “Телемба” в Російській Федерації. Тоді вартіві неба отримали відмінну оцінку. З лейтенанта починав службу в дивізіоні в 1999 році й нинішній заступник командира з озброєння майор Андрій Безуглов. Він знає всю техніку як власні п’ять пальців. Також серед ветеранів – старший прапорщик Мирон Гечка та старший солдат Степанія Черноус. Вони

служать в третьому дивізіоні з середини дев’яностих. Досвіду цим людям не позичати.

Роки служби тут варті особливої поваги, бо третій дивізіон, мабуть, найвіддаленіший гарнізон в Повітряному командуванні “Захід”. До найближчого населеного пункту звідси – десять кілометрів. Взимку дорогу іноді замітає так, що виїхати з військового містечка стає взагалі не реалією.

– Всі наші військовослужбовці проживають тут – серед лісу, – продовжує майор Володимир Васишин. – Зазвичай перше знайомство з дивізіоном оселешує новопризначених військовослужбовців. Десять кілометрів лісової дороги, особливо восени чи взимку, тягнеться дуже довго. Далі прибулих зустрічає брама з офіційною табличкою. За нею – декілька так званих “ДОСів” – будинків, де є службові квартири для кожного військовослужбовця нашого колективу. Ще далі – бойові позиції. Навколо – ліс і тиша. Лише пташки співають і дерева шумлять. Старожити згадують чимало історій, які засвідчують – іноді наш дивізіон схожий на підводний човен в автономному плаванні. Одного року захурделило перед самим 8 Березня. Чоловіки взя-

лися їхати за квітами для жінок і проїхати не змогли – машини одна за одною застрягли в снігу. “Спалили” не одне зчеплення в своїх автівках, а квіти таки купили. Лише цього року снігові замети відрізли містечко від цивілізації декілька разів. Немає дороги – немає продуктів, ліків та інших товарів першої необхідності. Але власними силами військовослужбовці шлях таки відновлювали. А ще ж доводилось і дороги до місць несення служби і бойового чергування розчищати. Самі розумієте – ніякі інші служби цього не зроблять. Працювали всім миром. Служити тут можуть не всі. Та у тих, хто лишився, третій дивізіон потім, після призначення до іншого місця служби, назавжди залишається в серці. Є тут своя військова романтика. Та й з кожним роком ситуація змінюється. Все більше військовослужбовців купляють автомобілі, відтак, можуть щовечора виїхати зі своєї “галявинки” до Львова чи принаймні до найближчих села чи селища.

Ракетники кажуть, що живуть і служать тут вони, як одна велика родина. Усі свята відзначають разом. Допомогають один одному.

– Дехто пам’ятає часи, коли наше військове містечко відклю-

чили від електропостачання, – згадує майор Володимир Васишин, – ось тоді було важко. Та люди витримали. Зараз такого вже не трапляється. Забезпечення електроенергією – надійне і безперебійне. Та навіть якщо б сталася якась аварія на лінії, все одно техніка зможе працювати в автономному режимі завдяки дизельним електрогенераторам. Недотримання ко-рдонів має бути забезпечена будь-якою ціною.

Навантаження на вартівних неба під час несення бойового чергування лягає досить велике. Бойова робота виснажує і фізично, і психологічно. Та люди не жаліються.

– Для мене і моїх підлеглих несення бойового чергування – це як підтвердження того, що наша робота вкрай потрібна державі, – каже командир дивізіону підполковник Олександр Назаренко. – Щодня ми багато тренуємося і готуємося, тож у відповідальний момент не схвилюємо.

За несення бойового чергування для військовослужбовців передбачені певні доплати до грошового забезпечення. Загалом вони рідко перевищують двісті гривень, але й такі гроші не зайві. Також за шість чергувань додається одна доба до відпустки. Дехто за рік може назбирати і десять додаткових днів для відпочинку. Та служать на “третьому” люди не заради додаткового відпочинку чи сотні гривень. Затримуються тут особистістю з сильним характером та впортою натурою. Декілька років тому у Збройних Силах України започаткували щоденний ритуал підняття Державоного Прапора. А на щоглі третього дивізіона він майорів щодня і десять років тому. Це був вияв патріотизму вартівних неба. Він і віра в свої сили допомагають долати труднощі найбільше.

Владислав Назаркевич.
“Крила України”.
Фото автора.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Бойове чергування крізь призму виховної роботи

У Василькові, на базі бригади тактичної авіації Повітряного командування “Центр” Повітряних Сил ЗС України, відбулось практичне показове заняття зі слухачами гуманітарного інституту Національного університету оборони України. Його учасники розглянули питання морально-психологічного забезпечення виконання завдань бойового чергування з’єднань та військових частин Повітряних Сил Збройних Сил України.

Звертаючись до присутніх, заступник командира бригади з виховної роботи підполковник Віталій Махія довів до слухачів вимоги керівних документів щодо організації морально-психологічного забезпечення бойового чергування, ознайомив з документами та практичним виконанням ряду заходів, які відбуваються в ході несення бойового чергування. Знайомлячись з життєдіяльністю бригади, військовослужбовці побували в черговій ланці, де заступник командира частини з льотної підготовки підполковник Віктор Меретін провів показове заняття з

порядку проведення ритуалу заступання на бойове чергування та обладнання ритуального майданчика. Також слухачі Національного університету оборони України відвідали будинок висотного спорядження льотної тренажер літака МіГ-29 (КТС-21У), ознайомились з основними принципами морально-психологічного забезпечення польотів.

На завершення слухачі оглянули авіаційну техніку і озброєння, поспілкувались з авіаторами та інженерно-технічним складом бригади.

Любов Киналь, м. Васильків.

На урочистий захід також запросили матерів солдатів та військових капеланів. Адже і батьки, і духовні наставники добрим словом та мудрою порадою весь рік підтримували спершу молодих, а потім вже бувалих солдатів. Також в залі – військовослужбовці строкової служби, які звільнятимуться з війська лише за півроку. Вони бачать: якщо служитимеш добре, то й додому, до батьків поїдеш з добрим настроєм і листом-подякою.

“Багато років поспіль формувався наш великий військовий колектив, – каже командир полку полковник Мирослав Курчак, – і невід’ємною його частиною є військовослужбовці строкової служби. Кожний мій підлеглий офіцер, прапорщик чи сержант знає: солдати хоч і мають найменше військове звання, та від того їхня ратна праця не стає менш важливою. В колективі хлопців поважають. Вони це відчують і служать так, аби не ро-

зчарувати старших начальників. За тринадцять років, впродовж яких я командую полком, у нас не було нестатутних взаємовідносин чи злочинів. Тож ідею подякувати за річну службу нашим солдатам в дуже урочистій і святковій атмосфері я підтримав. Наші хлопці на це заслуговують”.

Сценарій свята розробили спільно заступник командира полку з виховної роботи підполковник Василь Лилак та керівник Західного регіонального представництва Всеукраїнського міжконфесійного релігійного християнсько-військового братства Юрій Давидов.

“Наші офіцери, сержанти і солдати – часті гості в школах Львівщини, – підкреслює підполковник Василь Лилак, – тай ми намагаємось запрошувати молодь до себе в полк. Аби юнаки на власні очі бачили, як живуть і служать їхні старші товариші. Школярі переконуються, що в армії цікаво і корисно”.

ДЕНЬ ВІДКРИТИХ ДВЕРЕЙ

Наші хлопці на це заслуговують

З метою популяризації військової служби за контрактом в окремому полку зв'язку Повітряного командування “Захід” на Львівщині відбувся день відкритих дверей. Військовослужбовці запросили до себе в гості старшокласників місцевих шкіл. Школярі побували на вечорі вшанування кращих військовослужбовців строкової служби, які звільняються в запас.

Досвідчені солдати не приходили, що за рік служби у правильності рішення відслужити в армії переконалися не один раз. Вони з перших вуст розповіли юнакам про свої враження та здобутки під час армійської служби.

“Я щиро запевняю, що жодного разу не пошкодував про своє рішення відслужити строкову службу, – розповідає солдат Сергій Гаврилов. – Армія доко-

нечу, брав участь у паломництвах до святих місць”.

Багатьох хлопців всерйоз зацікавила можливість укласти контракт і стати професійним військовим.

“Я тут вже не перший раз, – каже старшокласник Назар Батіх. – В принципі мені все подобається, і ми з товаришами служби не боїмося, якщо буде призов – слу-

хочу стати офіцером”.

Головний військовий капелан Львівської архієпархії УГКЦ, настоятель гарнізонного храму отець Степан (Сус) подарував солдатам християнські вервиці – аби ті молилися і жили далі, як Бог заповідає.

“Роль військових капеланів у вихованні воїнів надзвичайно вагома, – зазначає керівник Західного регіонального представництва Всеукраїнського міжконфесійного релігійного християнсько-військового братства Юрій Давидов. – Хлопці завжди з бажанням їдуть на зустріч зі священниками та семінаристами. І мудрість, якій вже тисячі років, знаходить відгук в їхніх серцях. Цікаво, що й самі семінаристи живуть за режимом, який чимось нагадує військовий. Вільний час у них є лише в неділю. Так от цю неділю вони часто проводять в наших армійських колективах”.

Школярі привітали солдатів пісню. Дівочий вокальний колектив самодіяльності школи під керівництвом Інни Думи виконав улюблені українські пісні.

Такі візити учнівської молоді дуже корисні, бо розвіюють негативні міфи і стереотипи щодо солдатської служби і дозволяють майбутнім захисникам Вітчизни на власні очі побачити – в армії панують доброзичливість, справедливість та порядність.

Владислав Назаркевич.
“Крила України”.

рінним образом змінює погляди на життя. Робить людину відповідальною і серйозною. Я не тільки працював на техніці, а й розвивався духовно. Побував на бага-

жити піду. Якщо ні, зважу всі “за” і “проти” та стану контрактником. Головна умова мого позитивного рішення – це можливість кар’єрного зростання. В майбутньому

У СТРОЮ ВЕТЕРАНИ

Армійська авіація має свої традиції

6 квітня 2013 року в Києві відбувся урочистий збір ветеранів військової служби, які стояли у витоків створення та становлення армійської авіації Сухопутних військ ЗС України.

На символічну повірку прибув майже весь керівний склад управління армійської авіації, штабу, інженерно-авіаційної служби та тилу, починаючи з 1991 року. В строю також стояли колишні командири вертолітних полків, бригад, представники молодого покоління льотчиків. Урочисті доповіді про стан справ та готовність ветеранського складу приймав перший начальник управління полковник запасу Олександр Корнієць.

Почесним гостем заходу став генерал-майор Борис Олександрович Нестеров, який ще у далеких 70-х командував вертолітним полком, що на Херсонщині, а у 80-х одним з перших вертолітників приступив до ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи.

Для всіх, без винятку, присутніх зустріч стала справжнім святом спогадів, адже

становлення цього роду військ проходило непросто, через непорозуміння або, навіть, нерозуміння. Перші кроки в українських Збройних Силах давалися нелегко. Кожен на своєму місці, заради успіху загальної справи, намагався зробити трошечки більше ніж того вимагала буква інструкції. На думку більшості ветеранів, рух вперед відбувся завдяки наполегливості таких особистостей, як генерал-майор Павло Мороз, полковник запасу Ігор Неділько, інших офіцерів керівної ланки. Навіть цей квітневий збір відбувся за їхньої організаційної наполегливості.

Більшість з присутніх – не просто ветерани, а й учасники бойових дій в Афганістані, миротворчих операцій на території інших держав, дехто не один десяток годин провів над розпеченим блоком Чорнобильської АЕС. Вони все пам’ятають і

цього дня радо ділилися спогадами з молодшим поколінням. За модним виразом, цього дня у передмісті столиці збиралась “жива історія” армійської авіації української армії. Для них головна мета – не втратити цю історію, узагальнити бойовий та службовий досвід, передати діючим командирам, молодим льотчикам. Адже час невпинний: декого з бойових друзів уже ніколи не буде в строю.

Ще одною метою цього річного збору стало напрацювання загального плану підготовки до 20-ї річниці армійської авіації, що чекає 2014 року. За згодою ветеранів-льотчиків їхні спогади повинні лягти в основу майбутньої книги про українських вертолітників.

Наприкінці учасники свята висловили величезну подяку полковнику запасу Миколаю Лозі, діючим офіцерам Олександрові Шевчуку та Сергію Шаповалову за проведеної велику підготовчу, технічну та організаційну роботу.

Сергій Сизоненко.
“Крила України”.

История и празднование

12 апреля 1961 года советский космонавт, майор ВВС Юрий Алексеевич Гагарин на космическом корабле "Восток" стартовал с космодрома "Байконур" и впервые в мире совершил орбитальный облет планеты Земля. Полёт вокруг Земли длился 108 минут, но этого времени оказалось достаточно, чтобы его имя навсегда вошло в историю человечества.

В Советском Союзе, по предложению лётчика-космонавта СССР №2 Германа Титова, который обратился в ЦК КПСС с соответствующей просьбой 26 марта 1962 года, праздник был установлен Указом Президиума Верховного Совета СССР от 9 апреля 1962 года. Отмечался под названием День космонавтики.

В независимой Украине этот день отмечается как Всемирный день авиации и космонавтики согласно протоколу (п. 17) 61-й Генеральной конференции Международной авиационной федерации, состоявшейся в ноябре 1968 г., и решению Совета Международной авиационной федерации, принятому 30 апреля 1969 г. по представлению Федерации авиационного спорта СССР.

7 апреля 2011 года на специальном пленарном заседании Генеральной Ассамблеи ООН была принята резолюция, официально провозгласившая 12 апреля Международным днём полёта человека в космос. Соавторами резолюции стали более чем 60 государств.

Помните, каким он парнем был...

Юра Гагарин (сидит) с братьями Валентином, Борисом и сестрой Зойей. с.Клушино 1938 год.

Ранние годы

Юрий Алексеевич Гагарин родился 9 марта 1934 года, по документам в деревне Клушино Гжатского района Смоленской области (ныне Гагаринский район), то есть по месту жительства (прописки) родителей. Фактическое место рождения – роддом города Гжатска, переименованного в 1968 году в г.Гагарин. Русский. По происхождению является выходцем из крестьян: его отец, Алексей Иванович Гагарин (1902–1973), – плотник, мать, Анна Тимофеевна Матвеева (1903–1984), работала на молочнотоварной ферме.

Детство Юрия Гагарина прошло в деревне Клушино. 1 сентября 1941 года мальчик пошёл в школу, но 12 октября деревню заняли немцы, и его учёба прервалась. Почти полтора года деревня Клушино была оккупирована немецкими войсками. 9 апреля 1943 года деревню освободила Красная армия, и учёба в школе возобновилась.

24 мая 1945 года семья Гагариных переехала в Гжатск. В мае 1949 года Гага-

рин окончил шестой класс Гжатской средней школы и 30 сентября поступил в Люберецкое ремесленное училище №10. Одновременно поступил в вечернюю школу рабочей молодёжи, седьмой класс которой окончил в мае 1951 года, а в июне окончил с отличием училище по специальности формовщик-литейщик.

В августе 1951 года Гагарин поступил

в Саратовский индустриальный техникум, а 25 октября 1954 года впервые пришёл в Саратовский аэроклуб. В 1955 году Юрий Гагарин добился значительных успехов: закончил с отличием учёбу и совершил первый самостоятельный полёт на самолёте Як-18. Всего в аэроклубе Юрий Гагарин выполнил 196 полётов и налетал 42 часа 23 мин.

Юрий Гагарин – капитан баскетбольной команды Саратовского индустриально-педагогического техникума.

Служба в армии

27 октября 1955 года Юрий Гагарин был призван в Советскую армию и направлен в г.Чкалов (ныне Оренбург), в 1-е военное-авиационное училище лётчиков имени К.Е.Ворошилова. Учился он у известного в те времена лётчика-испытателя Я.Акубулатова.

25 октября 1957 года Гагарин окончил училище с отличием. После окончания училища в течение двух лет служил в 169-м истребительном авиационном полку (близ Мурманска) 122-й истребительной авиационной дивизии Северного флота, на вооружении которого были самолёты МиГ-15бис. К октябрю 1959 года налетал в общей сложности 265 часов.

В отряде космонавтов

Решение об отборе космонавтов и их подготовке к первому полёту на корабле "Восток-1" было принято Постановлением ЦК КПСС и Совета Министров СССР №22-10 от 5 января 1959 года и Постановлением Совета Министров СССР №569–264 от 22 мая 1959 года.

Занимались отбором и подготовкой будущих космонавтов Военно-воздушные силы СССР. Планировалось отобрать 20 кандидатов. Отбор осуществлялся специальной группой специалистов Центрального военного научно-исследовательского авиационного госпиталя (ЦНИАГ). В космонавты выбирали военных лётчиков-истребителей в возрасте до 35 лет, ростом до 175 см, весом до 75 кг. По физическим показателям Гагарин соответствовал требованиям, так как при росте 165 см весил 68 килограммов. Психологи же обратили внимание на следующие особенности характера Гагарина:

"Любит зрелища с активным действием, где превалирует ге-

Оренбургское училище лётчиков. Фотографии любезно предоставлены Виктором Ивановичем Шабановым из личного фотоархива.

роика, воля к победе, дух соревнования. В спортивных играх занимает место инициатора, вожака, капитана команды. Как правило, здесь играют роль его воля к победе, выносливость, целеустремлённость, ощущение коллектива. Любимое слово – "работать". На собраниях вносит дельные предложения. Постоянно уверен в себе, в своих силах. Тренировки переносит легко, работает результативно. Развит весьма гармонично. Чистосердечен. Чист душой и телом. Вежлив, тактичен, аккуратен до пунктуальности. Интеллектуальное развитие у Юры высокое. Прекрасная память. Выделяется среди товарищей широким объёмом активного внимания, общительностью, быстрой реакцией. Усидчив. Не стесняется отстаивать точку зрения, которую считает правильной".

9 декабря 1959 года Гагарин написал рапорт с просьбой зачислить его в группу кандидатов в космонавты. Через неделю Гага-

рина вызвали в Москву для прохождения всестороннего медицинского обследования в Центральном научно-исследовательском авиационном госпитале. В начале 1960 года последовала ещё одна специальная медицинская комиссия, которая признала старшего лейтенанта Гагарина годным для космических полётов.

11 января 1960 года приказом Главкомандующего ВВС Главного маршала авиации Константина Андреевича Вершинина была организована специальная войсковая часть №26266, задачей которой была подготовка космонавтов (в дальнейшем часть была преобразована в Центр подготовки космонавтов ВВС). Гагарин был зачислен в группу кандидатов в космонавты приказом Главкомандующего ВВС от 3 марта 1960 года, а 11 марта вместе с семьёй выехал к новому месту службы. С 25 марта начались регулярные занятия по программе подготовки космонавтов.

Подготовка

После четырёхмесячного московского периода подготовки, который начался в марте 1960 г., Центр подготовки космонавтов всем своим наличным составом перебрался на постоянное место своего базирования – в Звёздный городок. Там в тот момент удалось создать на первое время самые неприязнительные условия для работы. Неподальёку, близ станции Чкаловской, был получен первый жилой фонд – квартиры для размещения семей слушателей-космонавтов и части семей руководящего состава Центра подготовки космонавтов.

Вместе с Ю.Гагариным в первом отряде космонавтов СССР было 20 человек. Решением С.Королёва кандидаты набирались именно среди лётчиков-истребителей. Он считал, что такие лётчики уже имеют опыт переносимости больших перегрузок, перепадов давления, стрессовых ситуаций, устойчивые навыки ведения пространственной ориентировки.

Требования к росту и весу возникли из-за соответствующих ограничений на космический корабль "Восток", которые определялись мощностью ракеты-носителя "Восток" и габаритами спускаемого аппарата. Кроме того, при отборе кандидатов учитывались положительные характеристики, членство в партии (Гагарин стал кандидатом в члены КПСС в 1959 году, а вступил в партию летом 1960 года), политическая активность, социальное происхождение. Непосредственно лётные качества не играли решающей роли. Лётчик-испытатель Марк Галлай, принимавший участие в подготовке будущих космонавтов к полёту, в книге "С человеком на борту" писал: "В любом авиагарнизоне можно было без труда встретить таких ребят.

Плохо ли это? Напротив, убеждён, что очень хорошо! Ни в коей мере не умаляет достоинств первых космонавтов, но многое говорит в пользу "любых авиагарнизонов".

Из двадцати претендентов отобраны шестерых. Королёв очень торопился, так как были данные, что 20 апреля 1961 года своего человека в космос отправят американцы. И поэтому старт планировалось назначить между 11 и 17 апреля 1961 года.

Выбор космонавта

Кто первым должен лететь в космос? У Главного конструктора Особого конструкторского бюро № 1 Госкомитета Совета Министров СССР по оборонной технике С.П.Королёва и его сподвижников этот вопрос сомнений не вызывал – это должен быть лётчик реактивной истребительной авиации.

С учётом особенностей и возможностей космической техники понадобились особые кандидаты – люди абсолютно здоровые, профессионально подготовленные, дисциплинированные.

В первом отряде космонавтов обозначились два лидера – Юрий Гагарин и Герман Титов.

3 апреля 1961 года состоялось заседание Президиума ЦК КПСС, которое проводил Н.Хрущёв. По докладу заместителя Председателя Совета Министров СССР Д.Устинова Президиум ЦК принял решение о запуске человека в космос.

8 апреля 1961 состоялось заседание Государственной комиссии по пуску космического корабля "Восток", которую возглавлял Председатель Государственного комитета Совета Министров СССР по оборонной технике К.Руднев.

Далі буде.

Матеріал до друку підготував Володимир Алксєєв.

За 52 роки від дня польоту Юрія Гагаріна в космосі побувало майже 500 чоловік більш ніж з 40 країн світу. Сьогодні важко уявити наше життя без космічної діяльності. Космічний простір став базою для продуктивного міжнародного співробітництва: від програм "Союз-Аполлон" та "Інтеркосмос" до програми "Міжнародна космічна станція".

Космонавтика – це катализатор сучасної науки і техніки. Вона стимулює розвиток електроніки, машинобудування, матеріалознавства, обчислювальної техніки, енергетики та багатьох інших галузей господарства. У науковому плані людство прагне знайти у космосі відповідь на такі принципові питання, як будова та еволюція Всесвіту, створення Сонячної системи, виникнення та шляхи розвитку життя. Від гіпотез про природу планет і будову космосу люди перейшли до всебічного та безпосереднього вивчення небесних тіл та міжпланетного простору з використанням ракетно-космічної техніки.

Космічна діяльність розвинутих держав спрямована на економічний та науково-технічний розвиток, розв'язання глобальних проблем безпеки. Космічна техніка має унікальні можливості щодо оперативного і глобального спостереження поверхні Землі, її атмосфери, навколосонячного космічного простору. Сучасні фотографічні, оптико-електронні і радіотехнічні бортові засоби космічних апаратів дозволяють у кожній ділянці спектра випромінювань зібрати і передати приймальним пунктам величезні масиви інформації про наземні об'єкти.

Важливе місце космічна діяльність відіграє у військовій сфері. Основними напрямками використання космосу в інтересах національної безпеки та оборони є зв'язок, навігація та дистанційне зондування Землі.

Космічні держави

Нині спостерігається постійне зростання кількості країн світу, які, дбаючи про свою національну безпеку, звертають увагу на космос та інноваційні аерокосмічні технології. Можливість самостійного запуску космічних апаратів сьогодні мають Росія, США, Франція, Китай, Казахстан, Індія, Японія, Австралія, Аргентина, Бразилія, Великобританія, Ізраїль, Італія, Іран, КНДР. Більше 130 країн світу беруть участь в космічній діяльності, з них близько 40 працюють над програмами з використання космічних засобів в системах озброєння, 28 країн мають власні космічні програми.

З кожним роком розширюється спектр держав, які мають у своєму розпорядженні космічні апарати (КА). В таблиці наведений перелік КА, що запущені у 2012 році.

Держава	Кількість КА	Держава	Кількість КА
США	32	Іран	1
Китай	26	Угорщина	1
Росія	22	Іспанія	1
Японія	9	Польща	1
Люксембург	7	Румунія	1
ЕКА (Європа)	7	ОАЕ	1
Італія	4	Південна Корея	1
Франція	3	Білорусь	1
Нідерланди	2	ФРН	1
КНДР	2	Індонезія	1
Індія	2	Венесуела	1
В'єтнам	2	Бразилія	1
Канада	2	Туреччина	1
Великобританія	2	Мексика	1

Приймаючи рішення про розвиток космічного напрямку, країни керуються потребою своєчасно і в максимальному обсязі мати інформацію про об'єкти їх інтересу, щоб запобігти можливій агресії або ін-

шим недружнім діям певних сил (від країни до терористичної організації).

Здійснення безперервного контролю за будь-якими регіонами планети, ефективна боротьба з тероризмом, піратством, підтримка дій підрозділів міжнародних миротворчих структур у перспективі можливі шляхом організації застосування космічних та інших високотехнологічних систем за єдиним задумом і планом на основі міжнародної кооперації країн, які володіють космічними технологіями.

Аналіз процесів, які проходять в різних

Начальник ЖВІ НАУ генерал-майор Юрій Даник відкриває науково-технічну виставку творчої молоді Житомирщини.

країнах світу під час здійснення ними космічної діяльності, дозволив виявити закономірності та тенденції розвитку космічного ринку.

Постійно розширюється коло країн, які проводять дослідження з використанням космічних засобів. Розвинені країни та країни, що розвиваються, для престижу або через економічні інтереси, прагнуть увійти до числа "космічних держав", розвивати і підтримувати рівень технологій, що відповідає вимогам ринку.

Самостійне освоєння країнами космічного простору відбувається, як правило, поступово – від низьких орбіт до високих та далі – до міжпланетних, відповідно до розвитку власної ракетно-космічної техніки.

З метою об'єднання зусиль під час реалізації великих дослідницьких та прикладних програм все частіше практикується кооперація країн, установ та окремих фірм в міжнародні спілки та консорціуми. Найбільш показовим у цьому плані є приклад західноєвропейського космічного агентства (ЕКА), що включає 14 країн.

Перехід від досліджень та експериментів до практичного використання унікальних можливостей, що надаються космосом для задоволення потреб людства, є кінцевою метою зусиль всіх держав, які здійснюють космічну діяльність. При цьому, для країн, що розвиваються, характерно те, що вони розгортають, як правило, прикладні космічні засоби, наприклад, системи зв'язку, які розробляються та виготовляються на їх замовлення іншими промислово розвиненими країнами.

Процес практичного освоєння космосу все більше набуває подвійного характеру, коли космічні засоби цивільного призначення (в тому числі і комерційні) використовуються в інтересах вирішення військових завдань. І навпаки – військові космічні засоби залучаються в цивільних інтересах. Створюється ряд комерційних ракет-носіїв, розробляються універсальні комерційні багаторазові космічні платформи.

Продовжує розвиватися галузь космічної промисловості, яка спеціалізується на розробці та виробництві космічних апаратів, засобів виведення іноземної апаратури космічних комплексів.

На світовому ринку космічних послуг посилюється конкуренція як між країнами, так і між приватними організаціями та фірмами. Спостерігається небувалий за масштабами розвиток підприємств космічного комплексу.

Підвищується рівень складності космічних систем та пов'язаних з їх створенням технічних та екологічних проблем, підвищуються вимоги до рівня космічних технологій.

Україна космічна

Для України успішна космічна діяльність є одним із ключових питань забезпечення необхідного рівня національної безпеки в умовах економічної кризи та скорочення витрат на оборону. Крім того, доступ у космічний простір об'єктивно збільшує вагомість України у відносинах зі стратегічними партнерами та сприяє інтеграції у європейські структури, а впровадження нових космічних технологій, розроблених в інтересах національної безпеки та оборони, – в інші галузі господарства України, що сприяє прискоренню економічного зростання держави.

Україна має всі необхідні умови для розроблення й використання космічних та інших високотехнологічних систем для реалізації національних інтересів. Потенціал України дозволяє самостійно розробляти і виготовляти ракетно-космічні комплекси та космічні апарати. Багаторічний досвід цієї діяльності має Дніпропетровське виробниче об'єднання "Південне". Крім того, бортові системи ракет-носіїв та космічних апаратів успішно розробляються на підприємствах Харкова, Києва і Чернігова. В цілому, на космічну галузь України працює близько 40 підприємств і установ. Вони самостійно вико-

нують науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи зі створення перспективних апаратно-програмних комплексів та радіотехнічних систем. Так, пройшли випробування та введені в експлуатацію суміщені командно-телеметрична радіолінія управління космічними апаратами, балістичні комплекси та комплекси обробки спеціальної інформації. В Україні є можливість, не чекаючи на запуск космічних апаратів, перевести військово-космічні дослідження на більш високий якісний рівень за рахунок використання унікальних можливостей сучасних наземних комплексів, які забезпечують роботу з іноземними космічними апаратами так званого "відкритого борту" (ДЗЗ, навігації, метеорології та ін.).

Перша вітчизняна космічна система "Січ-1" введена в експлуатацію в 1995 році. Її створення дало змогу оцінити можливість експлуатації сучасної космічної техніки з використанням власних наземних засобів, які експлуатуються вітчизняними фахівцями. Слід зауважити, що при використанні даної системи проводились різного роду експерименти щодо вдосконалення процесу експлуатації КА. Зокрема, успішно була втілена однопунктна технологія управління, яка дозволяє вирішувати завдання балістичного, телеметричного та командно-програмного забезпечення управління з використанням лише одного

командно-вимірювального комплексу. Дані космічної системи "Січ-1" використовувались для вирішення завдань народного господарства.

Покращання якості космічних даних та можливості їх використання вдалось досягнути при введенні в експлуатацію у 1999 році космічного апарата "Океан-О".

Суттєвим кроком для вдосконалення власних космічних систем був запуск в 2004 році космічного апарата "Січ-1М" та першого українського мікросупутника "Мікрон". КА "Січ-1М" створений на базі першого українського КА, але з поліпшеними характеристиками, як з точки зору якості отриманих знімків, так і організації інформаційного обміну з наземними засобами управління. Відмінною рисою даного космічного апарата була можливість одночасного отримання даних у видимому, інфрачервоному та радіодіапазоні хвиль.

Без перебільшення можна сказати, що вирішальним кроком для розвитку космічних технологій в Україні став запуск КА "Мікрон". Для управління цим космічним апаратом вперше була використана суміщена командно-телеметрична радіолінія вітчизняного виробництва. Створення цього типу апаратів вимагало докорінної модернізації наземних засобів управління та адаптації структури інформаційного обміну до міжнародних стандартів. Вказані завдання були успішно вирішені, що дозволило Україні створити та успішно експлуатувати космічний апарат "EgyptSat-1", демонструючи конкурентоспроможність України в наданні послуг у космічній сфері.

Експлуатація КА "EgyptSat-1" показала правильність прийнятих при розробці рішень. Слід зауважити, що з введенням в експлуатацію цього КА був досягнутий новий рівень характеристик системи, а саме – забезпечення просторової розрізненості знімків в межах одиниць метрів.

17 серпня 2011 року, напередодні 20-ї річниці незалежності України, був здійснений суттєвий крок на шляху становлення України, як космічної держави. Запуск космічного апарата "Січ-2" дав можливість розширити спектр завдань, які можуть бути вирішені з використанням власних космічних засобів.

30 березня 2011 року розпорядженням № 238 Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію реалізації державної політики у сфері космічної діяльності на період до 2032 року, яка визначає 20-річну космічну стратегію України.

Державним космічним агентством України розроблено індикативний План заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері космічної діяльності на період до 2032 року, який затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 січня 2012 року № 48.

Основними напрямками розвитку космічних технологій в Україні відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері космічної діяльності на період до 2032 року є:

- розвиток вітчизняної космічної системи спостереження Землі та геофізичного моніторингу "Січ";

Участь фахівців ЖВІ НАУ у дослідницькому командно-штабному навчанні "Адекватне реагування – 2011".

КОСМОС?

– створення та забезпечення експлуатації загальнодержавної цифрової супутникової телекомунікаційної інфраструктури з використанням угруповання геостационарних космічних апаратів зв'язку та мовлення "Либідь";

– створення системи координатно-часового та навігаційного забезпечення України з використанням інформації, отриманої від глобальних навігаційних супутникових систем різних держав.

Концепцію передбачено створення угруповання космічних апаратів "Січ-2", "Січ-2М", "Либідь", "УМС-1", "Січ-О", "Січ-Р". При цьому якнайшвидше створення національного угруповання космічних апаратів та організація його ефективного застосування є надзвичайно актуальними з точки зору гарантування необхідного рівня національної безпеки України в сучасних умовах. Та існує ще одне "але". Поряд із проблемою створення національного угруповання космічних апаратів і навіть випереджаючи її, стоїть проблема кадрового забезпечення. Важко сперечатися з твердженням про безперспективність і згубність підготовки до війн минулого та ігнорування тенденцій еволюції воєнної справи. Навряд чи хтось заперечуватиме і те, що бойові можливості військової організації залежать від рівня підготовки особового складу, мистецтва командирів і штабів. А все це є продуктом функціонування національної системи військової освіти.

Впровадження інноваційних оборонних технологій в оборонному секторі держави потребує приведення системи підготовки військових фахівців у відповідність до моделі та завдань нової структури управління застосуванням високотехнологічних систем і засобів. Слід зазначити, що висока складність і технологічність організації процесів розвідки, ураження і управління всіма високотехнологічними засобами і системами за єдиним замислом висувають перед офіцерами-практиками абсолютно нові вимоги щодо формату їх знань, здібностей і відповідальності. А теорія застосування високотехнологічних систем в інтересах національної безпеки та оборони вже перетворюється на принципово нове і самостійне відгалуження військової науки. Іншими словами, навіть за наявності найкращих інструментів оркестр не зіграє симфонію перемоги без висококваліфікованих виконавців та диригента.

Підготовка фахівців

Незважаючи на наявність високотехнологічного обладнання і ефективної системи управління ним, результат не буде отриманий без відповідно підготовлених фахівців, яких слід готувати заздалегідь. Основні проблеми ефективного використання потенційних можливостей високотехнологічних систем майже в усіх країнах світу полягають саме у несвоечасності та недостатньому рівні підготовки і готовності фахівців усіх ланок управління до організації інтегрального застосування високотехнологічних систем. Кількість нововведень у космічній галузі настільки масштабна, що процес підготовки кадрів для неї потребує систематичного удосконалення змісту навчання.

В Україні така система створена й активно розвивається, має оптимальну кількість рівнів, забезпечує фундаментальність, безперервність та всебічність освіти. Підготовка фахівців з експлуатації та застосування високотехнологічних (у тому числі й космічних) систем здійснюється в потужному навчальному закладі з 93-річною історією і традиціями підготовки фахівців з найбільш наукоємних у сфері оборони напрямів – Житомирському військово-інституті ім. С. П. Корольова Національ-

ного авіаційного університету (ЖВІ НАУ).

Космічні системи військового та подвійного призначення вивчаються та досліджуються у ЖВІ НАУ з 1968 року. Військовий інститут був першим у світі та єдиним на теренах колишнього Радянського Союзу з підготовки фахівців ракетно-космічної оборони.

За роки незалежності України інститут став провідним, який не має аналогів у державі, міжвидовим багатопрофільним вищим військовим навчальним закладом, інтегрованим до загальнодержавної системи вищої освіти. Він став єдиним навчальним закладом з підготовки фахівців з експлуатації космічних систем на замовлення Міністерства оборони України, Державного космічного агентства України, інших міністерств та відомств.

Основне призначення вузу – підготовка висококваліфікованих військових та цивільних фахівців для експлуатації складних інформаційних систем, засобів та систем технічних видів розвідки, з інформаційно-психологічних операцій, кібернетичної та інформаційної безпеки, радіоелектронної боротьби, спеціальної енергетики тощо.

Очолує військовий інститут заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України у галузі науки і техніки, доктор технічних наук, професор генерал-майор Юрій Григорович Даник.

Під його досвідченим керівництвом у військово-інституті проводяться перспективні наукові дослідження, які спрямовані на розробку систем управління силами і засобами, роботизованими (у тому числі безпілотними авіаційними) комплексами

та вирішення актуальних питань кібернетичної безпеки і спецоперацій. Ці розробки пройшли експериментальні перевірки у ході проведення всіх командно-штабних навчань протягом останніх двох років.

26 лютого 2013 року Житомирською обласною державною адміністрацією разом з Центром високотехнологічної творчості молоді при ЖВІ НАУ на його базі було проведено науково-технічну виставку "Високотехнологічні здобутки молодого покоління – звіт молоді наукової генерації Житомирщини Президенту України" з таких напрямів, як космічні технології, кібернетична безпека, інформаційна безпека, екологічна безпека, зв'язок та інформатизація, банківські технології, роботизовані комплекси, радіотехнічні системи, радіоелектроніка, енергетика. Метою виставки ставилося залучення молоді до наукової і науково-технічної діяльності, винахідницької та раціоналізаторської роботи у сфері високих та критичних технологій,

Проведення практичних занять на пункті прийому інформації з космічних апаратів.

використання творчого та наукового потенціалу, креативного мислення молоді з розвитку всіх галузей держави, та виконання Указу Президента України від 28.12.2012 р. № 756/2012 "Про проведення у 2013 році в Україні Року дитячої творчості".

На виставці були представлені розробки за зазначеними напрямками з їх описами. Особлива увага приділялася діючим комп'ютерним програмам та макетам розробок. Цікавими були розробки Юрія Дерпака, Володимира Прилипка, Дениса Тихонова та багатьох інших.

Наприклад, програмний комплекс Юрія Дерпака, який він створював під керівництвом генерал-майора Юрія Даника, забезпечує максимальну візуалізацію процесів обробки вхідних даних за алгоритмом TRIPLE DATA ENCRYPTION STANDARD. Сьогодні на цей програмний комплекс вже отримано авторське свідоцтво. Проект практично реалізований на лабораторних та практичних заняттях кафедр Національного авіаційного університету, пов'язаних із інформаційною безпекою.

У складі ЖВІ НАУ особливе місце посідає кафедра геоінформаційних і космічних систем, яка готує військових фахівців за вказаною тематикою для Державного космічного агентства України та Міністерства оборони України.

Сформована у 1979 році кафедра має ряд унікальних навчально-лабораторних і науково-експериментальних комплексів, що дозволяють проводити не тільки "класичні" лабораторні роботи і наукові дослідження, а і приймати та обробляти "живу" космічну інформацію як з вітчизняних, так і зарубіжних КА.

Наявність потужної матеріально-технічної бази дозволяє вивчати весь процес застосування космічних засобів за призначенням. Відповідно до технології отримання та використання інформації космічного спостереження проводиться планування сеансів зв'язку з космічними апаратами, прийом та обробка балістичної, телеметричної, командно-програмної та цільової інформації. На підставі проведення аналізу стану бортових систем, параметрів руху космічного апарата та матеріалів спостереження проводиться коригування управляючих впливів з метою підвищення якості отриманої інформації в наступних сеансах зв'язку.

Для відпрацювання зазначених питань на кафедрі розгорнуто більше 10 спеціалізованих класів та лабораторій. В них курсанти та слухачі вивчають питання, пов'язані з рухом космічних апаратів у просторі, особливостями побудови їх бортових спе-

ціального та забезпечувальних комплексів, формуванням та передачею цільової інформації на наземні засоби прийому, обробкою інформації з космічних апаратів, особливостями планування роботи бортових та наземних засобів.

Підвищенню практичної спрямованості навчання сприяє наявність у складі навчально-матеріальної бази кафедри діючого пункту прийому спеціальної інформації з КА дистанційного зондування Землі, на якому відпрацьовуються питання підготовки та проведення сеансів прийому цільової інформації.

Викладацьку та наукову роботу на кафедрі проводять досвідчені фахівці, які мають багаторічний досвід експлуатації космічних систем. Серед них кандидати технічних наук професори О.Горшеннін та П.Фриз, доценти підполковник І.Пулково та підполковник С.Фриз. У навчальній лабораторії, яку очолює майор С.Грош, активно працює ветеран космодому Байконур О.Франжі.

На кафедрі проводиться активна наукова робота. Її пріоритетними напрямками є розробка та модернізація зразків озброєння та військової техніки, обґрунтування оперативного-тактичних вимог до них, розробка та вдосконалення методик обробки даних космічного спостереження. За останні роки виконано більше десяти науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, видано 11 підручників та навчальних посібників. Приємно відмітити, що підручник професора кафедри, заслуженого працівника освіти України П.Фриза "Основи орбітального руху космічних апаратів" нещодавно посів перше місце на конкурсі навчальних видань, який проводило Міністерство оборони України.

Високий науково-методичний рівень підготовки став основою для отримання замовлення на підготовку іноземних військових фахівців. З 2003 року кафедра здійснює підготовку офіцерів та курсантів Народної визвольної армії Китаю та Республіки Казахстан.

Кафедра бере активну участь у підготовці фахівців вищої кваліфікації. За 12 років роботи спеціалізованої вченої ради ЖВІ НАУ за науковою тематикою кафедри підготовлено та захищено 29 кандидатських дисертацій.

Замість епілогу...

Отже, є в Україні величезний потенціал: ми можемо виробляти космічну техніку, у нас є всі можливості для підготовки відповідних фахівців. А це означає, що Україна має перспективи і далі утверджуватись як космічна держава, яка здатна розробляти, виготовляти та експлуатувати ракетно-космічну техніку.

Павло Топольницький.
Начальник кафедри геоінформаційних і космічних систем
кандидат технічних наук, доцент, полковник.
М. Житомир.

МІЛІТАРИЗАЦІЯ

Естонія збільшить військові витрати в півтора рази

Міноборони Естонії оприлюднили новий план розвитку національної оборони, що припускає збільшення оборонних витрат на 66,2 відсотка до 2022 року, повідомляє Jane's. Відповідно до його положень, оборонні витрати країни збільшаться з 361,3 мільйона євро в 2013 році до 600,7 мільйона євро в 2022-му. Основним завданням є підтримка високого рівня боєздатності військ.

Незважаючи на ріст військових витрат, їх частка у ВВП практично не збільшиться й становитиме два відсотки протягом усього десятиліття. Цей параметр залишиться незмінним через зростання естонської економіки, яке, за прогнозом міністерства фінансів країни, становитиме 5,3-6,4 відсотка на рік з 2013-го по 2022 рік. Протягом десяти років міністерство оборони Естонії має намір створити дві піхотні бригади високої бойової готовності.

Подробиці майбутніх закупівель естонське військове відомство не розкрило. Відомо тільки, що планується збільшити закупівлі протитанкових ракетних систем і самохідних гаубиць. Крім того, будуть закуплені додаткові радары середньої дальності, які доповнять уже наявні РЛС Raytheon Ground Master 403. Планується також провести модернізацію трьох тральщиків. Нарешті, військове відомство має намір збільшити призов на 24 відсотки за десять років. Якщо у поточному році планується призвати для проходження служби 2500 осіб, то в 2022 році цей показник складе вже 3200. Сили резерву також збільшать з 22,5 до 30 тисяч.

ТЕНДЕР

Польща визначила учасників тендера

Міністерство оборони Польщі назвало чотирьох учасників тендера AJT (Advanced Jet Trainer) на поставку восьми навчально-бойових літаків для ВПС країни. Як повідомляє Flightglobal, за перемогу в конкурсі борються компанії Czech Aero Vodochody, Alenia Aermacchi, BAE Systems і британський підрозділ Lockheed Martin. Чеська компанія виставить на конкурс навчально-бойовий літак L-159T1 Alca, італійська – M-346 Master, британська BAE Systems – Hawk AJT, а Lockheed Martin, імовірно, – T-50 Golden Eagle, розроблений спільно з Korea Aerospace Industries.

Строк подачі заявок на тендер минув 2 квітня. Переговори про участь у конкурсі конкретних літаків почнуться в середині липня 2013 року, подача остаточних заявок відбудеться до листопада поточного року. Переможець планується обрати до кінця поточного року. Усі вісім нових навчально-бойових літаків ВПС Польщі планується поставити на крило в період з 15 січня 2014 по 30 листопада 2017 року.

Як повідомлялося раніше, Польща виставила потенційним конкурсантам умови, згідно з якими від 10 до 30 відсотків робіт з будівництва літаків повинні бути виконані польськими підприємствами. Літак-переможець тендера, як очікується, замінить застарілі польські навчально-бо-

йові літаки TS-11 Iskra, які стоять на озброєнні з 1964 року. Сього-

дні на озброєнні ВПС Польщі стоять 47 таких літаків.

ДЕБЮТ

Винищувач Су-35 уперше покажуть за кордоном

Російський багатоцільовий винищувач Су-35 покоління 4++ уперше покажуть за кордоном на 50-му міжнародному авіасалоні у французькому Ле-Бурже в червні 2013 року. Про це повідомляє ІТАР-ТАРС із посиланням на офіційного представника Об'єднаної авіабудівної корпорації (ОАК) Бориса Крилова. За словами Крилова, на виставці також покажуть новий російський навчально-бойовий літак Як-130 виробництва корпорації "Іркут". Обидва літаки візьмуть участь у льотній програмі авіасалону. Відвідувачам виставки також покажуть російський ударний вертоліт Ка-52 "Алігатор". Авіасалон у Ле-Бурже пройде з 17 по 23 червня.

Міноборони Росії замовило 48 винищувачів Су-35С, які повинні стати на озброєння до 2015 року. Потім кількість літаків планується подвоїти. Зараз у розпорядженні військового відомства перебувають щонайменше 11 таких літаків, включаючи три дослідні. Ще 12 машин "Сухой" поставити протягом 2013 року.

У ході випробувань винищувач Су-35С зміг роз-

вити швидкість в 2,5 тисячі кілометрів за годину й піднятися на висоту 19 кілометрів. Дальність польоту літака становить 3,4 тисячі кілометрів, а бойовий радіус – 1600 кілометрів. Винищувач озброєний 30-мм гарматою й 12 точками підвіски для ракет і бомб загальною масою до восьми тонн. Повітряні цілі літак може виявляти на віддаленні понад 400 кілометрів.

ПЛАНИ

Держвипробування нової ракети призначили на 2014 рік

Держвипробування нової міжконтинентальної балістичної ракети, розробленої Московським інститутом теплотехніки, почнуться в 2014 році. Про це повідомляє РІА "Новості" з посиланням на начальника головного штабу Ракетних військ стратегічного призначення генерал-полковника Віктора Єсіна. За його словами, зараз нова ракета проходить попередні випробування. Характеристики нової ракети генерал-полковник назвати відмовився, пославшись на їхню таємність.

Нову міжконтинентальну балістичну ракету РВСП раніше успішно випробували в жовтні 2012 року на полігоні "Капустин Яр" в Астраханській області. Перший пуск нової МБР відбувся в 2011 році на космодромі "Плесецьк", але закінчився аварією. Нова МБР підвищить бойові можливості ударного угруповання російських ракетних військ і буде здатна долати системи протиракетної оборони супротивника.

Зараз у РВСП завершується

перехід на міжконтинентальні балістичні ракетні комплекси п'ятого покоління – РС-24 "Ярс" і РТ-2ПМ2 "Тополь-М". До кінця 2013 року ними укомплектують дивізії в Новосибірську, Козельську й Іркутську. В 2012 році нові комплекси одержали Тейковське та Татищевське з'єднання РВСП. До кінця 2013 року, як заявив Віктор Єсін, на озброєння РВСП надійде нова міжконтинентальна балістична ракета "Ярс-М" із удосконаленою системою бойового управління.

МОДЕРНІЗАЦІЯ

Міністерство оборони Росії ухвалило рішення щодо модернізації трьох тисяч бойових машин піхоти БМП-2, виробництво яких припинилося ще наприкінці 1980-х років. Роботи будуть доручені Курганському машинобудівному заводу. У результаті модернізації бойові машини одержать нові станції зв'язку, які замінять застарілі аналогові Р-173.

Переговори про модернізацію БМП-2 уже почалися. Очікується, що вони завершаться восени поточного року, після чого Головне автобронетанкове управління підпише з "Курганмашем" трирічний контракт. На модернізацію всіх запланованих машин піде від трьох до п'яти років. Роботи проводитимуться у два етапи: на першому машини повністю розберуть для перевірки справності всіх агрегатів і вузлів та замінять деталі, що не підлягають ремонту. На другому – планується про-

БМП-2 стануть цифровими

вести модернізацію бортових систем і озброєння. Втім, деталі поки не відомі. Очікується, що крім заміни аналогових систем цифровими, кожна машина одержить по спеціальному планшетному комп'ютеру загальновійськової системи управління. Вартість модернізації однієї БМП-2 оцінюють в 10,5 мільйони рублів. В 2012 році військово відомство вже замовляло пробну модернізацію 145 машин.

Крім трьох тисяч БМП-2, в активному складі збройних сил, на

базах зберігання перебувають ще близько п'яти тисяч таких машин. За словами джерела газети, поліпшувати ці БМП-2 не планується. Майбутня модернізація бойових машин піхоти, імовірно, стане фінальною. В 2016 році на озброєння Росії повинні почати надходити нові бойові машини піхоти проекту "Курганець-25". Раніше планувалося замінити всі застарілі БМП-2 новими БМП-3, однак в 2010 році Міністерство оборони Росії від їхньої закупівлі відмовилося.

ЗАКУПІВЛІ

Російські снайпери одержать швейцарські мішені

Міністерство оборони Росії вирішило закупити нові швейцарські електронні мішені ASCOR-LOMAN виробництва компанії SIUS, пише газета "Весті" з посиланням на джерело у військовому відомстві. Нові мішені використовуватимуться для підготовки снайперів, здатних вражати ціль на дистанціях понад тисяча метрів. У цілому планується придбати п'ять мішеней за 17,5 мільйони рублів.

Швейцарські мішені являють собою електронні рамки, що обрамляють звичайну паперову мішень. Папір, що пробивається кулею, залежно від місця влучення видає унікальний звук, який і аналізують електронні датчики. Потім інформація про влучення передається на екран, розміщений біля стрільця. Точність відображення місця влучення становить близько міліметра.

Компанія-постачальник

швейцарських мішеней буде обрана за підсумками тендера, оголошеного в березні 2013 року. У конкурсі планував взяти участь і петербурзький Науковий центр електродинаміки, що розробив аналогічні мішені. Однак на момент оголошення тендера російська система не встигла пройти військові випробування, і Міністерство оборони в результаті вибрало мішені ASCOR-LOMAN.

РОЗБИЖНОСТІ

Французи не відповідають за якість індійського складання

Компанія Dassault Aviation, що виграла тендер на поставку Індії 126 винищувачів Rafale, зможе гарантувати якість лише 18 літаків, зібраних у Франції. Як пише The Indian Express, за якість інших 108 літаків, які складатимуться за ліцензією на індійському підприємстві Hindustan Aeronautics Limited (HAL), фран-

цузи відповідати відмовилися.

За інформацією видання, у ході переговорів з індійською стороною Dassault зажадала підписати два роздільні контракти на літаки французького й індійського складання. Міноборони Індії, у свою чергу, наполягає на тому, що за всі 126 винищувачів повинні відповідати французи.

Создатель формулы безопасности полётов

Иван Пстыго родился и вырос в Башкирии. В 1936 году был призван в Красную армию и стал курсантом Энгельсского военного авиационного училища лётчиков, по окончании которого с 1940 года служил в Молдавии, в 211-м бомбардировочном авиационном полку ВВС Одесского военного округа.

Начало Великой Отечественной войны лейтенант Иван Пстыго встретил на поле аэродрома на берегу Днестра. На тот момент лётчик уже был командиром звена Су-2. Уже 22 июня в составе группы бомбардировщиков он совершил свой первый боевой вылет. Всего на этом типе самолёта у него будет 21 боевой вылет, в одном из которых его сбит.

Вот как маршал авиации впоследствии вспоминал об этих суровых днях июня сорок первого:

“Для меня война не была внезапной. Весь последний месяц перед войной мы, по существу, спали одетыми, через день объявлялась тревога. И 22 июня мы были у своих самолётов на полчаса раньше, чем началась война...”

Мы летали на бомбардировщиках Су-2. Самолет был слабенький, бомб брал мало, деревянный. Первый памятный случай произошёл ровно через месяц после начала войны. 22 июля 1941 года меня зажгли над целью. И я шел на горящем самолете, под непрерывными атаками, 100 км. Когда все выгорело, с правой стороны, тогда я упал, и на мое счастье в расположении наших частей”.

В одном из боевых вылетов лейтенант Иван Пстыго стал свидетелем того, как соседний Су-2 был сбит прославленным в будущем асом Александром Покрышкиным, который принял Су-2 за немецкий самолёт.

“Было и такое: идём на задание, к нам пристраиваются два МиГ-3. Думаем, лететь с истребителями надежнее. Вдруг происходит невероятное – один из МиГов точными выстрелами сбивает командира нашей эскадрильи и набрасывается на мой самолёт. Покачиваю машину с крыла на крыло, показываю наши опознавательные знаки. Это помогло... МиГ отошел в сторону...”

Спустя много лет, когда я учился в Академии Генерального штаба, рассказал об этом случае своим однокурсникам. В нашей группе учился трижды Герой Советского Союза Александр Покрышкин. Он попросил меня повторить рассказ.

Пересказал снова.

“Это был я”, – смущенно и расстроено заявил он.

“Шутишь, Саша?”

“Да какое там “шутишь”! В начале войны я действительно сбил Су-2. Был со мной такой страшный случай, не знал самолёты Сухого, ведь они появились в частях перед самой войной, а вид у них совсем необычный – подумал, что фашист...”

К тому времени, когда осенью сорок первого пали Киев и Харьков, а в 211-м бомбардировочном авиационном полку осталось всего лишь 11 самолётов, в числе других лётчиков лейтенанта Пстыго

В истории отечественной авиации и особенно – на страницах, вписанных в неё в героические годы военного лихолетья, есть немало имён замечательных лётчиков. Имена одних из них, кто своим отважным подвигом вошёл в бессмертие, известны миллионам, имена других, достигших немалых высот в лётном мастерстве и в карьерном росте, знают немногие. Пожалуй, к категории последних можно отнести Ивана Ивановича Пстыго – лётчика бомбардировочной, а затем – штурмовой авиации, прошедшего всю войну, а впоследствии ставшего Героем Советского Союза и маршалом авиации. 10 апреля этого года этому выдающемуся лётчику и военачальнику исполнилось бы 95 лет...

направили на переучивание. Лётчикам бомбардировочной авиации предстояло освоить новый самолёт-штурмовик Ил-2, который впоследствии фашисты прозвали “Чёрная смерть”.

С конца 1941 года и до самого окончания войны лётчик-штурмовик Иван Пстыго воевал сначала на Юго-Западном, а затем – на Сталинградском, Брянском, 1-м и 2-м Прибалтийском, 3-м Белорусском и 1-м Украинском фронтах.

Был командиром штурмовой авиационной эскадрильи, начальником воздушно-стрелковой службы штурмовой авиационной дивизии и авиационного корпуса. А День Победы командир 893-го штурмового Витебского Краснознаменного авиационного полка подполковник Иван Пстыго встретил, добывая с воздуха деморализованные остатки немецких войск. Всего за годы войны И.И. Пстыго совершил 96 боевых вылетов, сбив в воздушных боях лично 2 вражеских истребителя (один из них – в лобовой атаке) и уничтожив большое количество наземных войск и военной техники противника.

“9 мая 1945 года я встретил в Германии. Кто-то говорит об эйфории. Но эйфория – это вблизи фронта, где все чувствовали Победу. И где мы все патроны расстреляли и из винтовок, и из пистолетов, и из самолетов. Но это только 50 км, а дальше начиналась полоса санитарных и медицинских учреждений, а еще дальше – тыл, и надо быть законченным дураком, чтобы не понимать, не видеть на фоне эйфории здоровых и оставшихся в живых людей, как рыдали калеки, вдовы и дети-сироты. Это сложный вопрос, его

еще ни один писатель не описал...”

По окончании Великой Отечественной войны командир полка подполковник Иван Пстыго был направлен на Высшие офицерские курсы ВВС в Липецк, после успешного окончания которых служил на Дальнем Востоке. А потом была учёба в Академии Генерального штаба. Выпускник Академии ГШ генерал-майор Иван Пстыго в 1957 году был назначен заместителем командующего ВВС Ленинградского военного округа. С 1958 года – первый заместитель, а через год – командующий ВВС Группы советских войск в Германии. С 1967 года генерал-полковник И.И. Пстыго – заместитель Главнокомандующего ВВС СССР по боевой подготовке. В 1975 году ему было присвоено высшее воинское звание “маршал авиации”.

В 1977 году маршалу авиации Ивану Пстыго было поручено сформировать Центральную инспекцию безопасности полётов Вооружённых Сил СССР, которую он же и возглавил. Именно им была тогда введена “формула безопасности полётов” как сумма слагаемых – качества личного состава, законов лётной службы, регулярности полетов, руководства и управления полётами, надёжности авиационной техники. Эта “формула безопасности”, построенная на опыте всей жизни Ивана Ивановича, действенна до сих пор.

Указом Президиума Верховного Совета СССР от 7 апреля 1978 года “За личное мужество и отвагу, проявленные в борьбе с немецко-фашистскими захватчиками в годы Великой Отечественной войны, большой вклад в подготовку и повышение боевой готовности войск в послевоенный период, освоение сложной боевой техники” маршалу авиации Пстыго Ивану Ивановичу присвоено звание Героя Советского Союза с вручением ордена Ленина и медали “Золотая Звезда”.

С 1983 года маршал авиации И.Пстыго – в Группе генеральной инспекции Министерства обороны СССР.

За 59 лет военной службы Герой Советского Союза маршал авиации Иван Пстыго освоил 52 типа самолётов, в небе он провёл 7500 часов, и его лётный стаж составил 42 года. Заслуженный военный лётчик СССР маршал авиации Пстыго дал путёвку в жизнь многим крылатым машинам, среди которых, например, такие истребители, как МиГ-21, МиГ-23 и другие.

Жил маршал авиации в Москве, работал консультантом в Военно-воздушной инженерной академии имени Н.Е. Жуковского. Скончался на 91-м году жизни 23 февраля 2009 года.

Подготовил Алексей Тригуб.

ДЕНЬ КАЛЕНДАРЯ

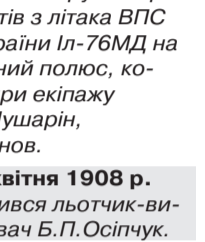
15 – 21 квітня

15 квітня 1921 р. народився льотчик-випробувач, льотчик-космонавт, двічі Герой Радянського Союзу Г.Т.Береговий.

15 квітня 1943 р. народився проректор із наукової роботи Національного авіаційного університету В.П.Харченко.

15 квітня 1968 р. було здійснено друге автоматичне стикування КА – ШСЗ “Космос-213” і “Космос-212”.

15 квітня 2000 р. вперше в історії парашутного спорту України здійснено десантування групи парашутистів з літака ВПС ЗС України Іл-76МД на Північний полюс, командири екіпажу К.М.Шушарін, В.І.Іванов.

16 квітня 1908 р. народився льотчик-випробувач Б.П.Осіпчук.

16 квітня 1908 р. народився льотчик-бомбардувальник, Герой Радянського Союзу В.Я.Гаврилов.

16 квітня 1913 р. в Монако відбулось перше змагання на кубок Шнейдера, яке проводилось між гідролітаками.

16 квітня 1916 р. народився організатор ракетно-космічної промисловості, директор Державного всесоюзного заводу “Південмаш” (1952-1961) Л.В.Смирнов.

16 квітня 1923 р. народився льотчик-торпедоносець, Герой Радянського Союзу М.В.Борисов.

16 квітня 1934 р. запроваджено звання “Герой Радянського Союзу”. Вперше його присвоїли семи льотчикам, які врятували челюскінців.

16 квітня 1938 р. народився Генеральний конструктор КБ “Салют” А.К.Недайвода.

16 квітня 1952 р. народився заслужений льотчик-випробувач СРСР, Герой Росії А.М.Квочур.

16 квітня 1957 р. народився начальник Інституту інформаційних технологій НУО України О.Ю.Пермяков.

17 квітня 1930 р. засновано Харківський авіаційний інститут (зараз – Національний аерокосмічний університет ім. М.Є.Жуковського “Харківський авіаційний інститут”).

17 квітня 1954 р. народився Міністр оборони України (1996-2001, 2004-2005) О.І.Кузьмук.

17 квітня 1960 р. народився головний інспектор з гуманітарного та соціального забезпечення ГІМО України В.М.Федічев.

17 квітня 1997 р. наказом НКАУ створено Державне підприємство “Укркосмос”.

18 квітня 1916 р. народився заслужений льотчик-випробувач СРСР, Герой Радянського Союзу В.Г.Павлов.

БІЛЬЯРД

Започатковано відкриту першість Командування ПС з гри на більярді

З 15 по 19 квітня у Вінниці, у приміщенні більярдного клубу "Еліт-Профі", вперше буде проведено відкриту першість Командування Повітряних Сил Збройних Сил України з гри на більярді. В першості братимуть участь 15 учасників-любителів з числа діючих офіцерів та офіцерів запасу.

Вболівальники матимуть чудову можливість побачити яскраву гру в "Динамічну піраміду" молодих та досвідчених більярдистів.

Ще з давніх часів вважалося за гарну манеру для офіцерів царської армії вміння грати на більярді, адже саме ця гра розвиває виваженість мислення, побудову тактики, просторове мислення, глазомір та координацію рухів. Особливо цікавими в цьому сенсі є особи трьох генералів, справжніх ентузіастів більярда: Івана Микитовича Скобельова, Олександра Івановича Остермана-Толстого і Дмитра Гавриловича Бібікова. Їм довелося брати участь в кровопролитних битвах, де кожен з них втратив одну руку, проте вони не вважали себе втраченими для більярда. Продовжуючи постійно тренуватись і підтримувати свою спортивну форму вправами, вони, граючи однією рукою, стали кращими російськими більярдистами 1820-х років і приголомшували сучасників своєю фантастичною грою, що нагадує блискавичну виставу.

Відкриття першості та нагородження призерів буде проводити

голова Вінницького обласного осередку Федерації спортивного більярду України В'ячеслав Шляховий.

Організатори сподіваються, що відкрита першість Командування Повітряних Сил з гри на більярді проводитиметься щороку, а сама гра стане популярною серед військовослужбовців Збройних Сил України.

Максим Косенко.

ТЕНІС

У Вінниці стартувала "Подільська весна – 2013"

12 квітня розпочався традиційний тенісний турнір "Подільська весна – 2013", у якому цього року візьмуть участь понад 50 учасників від 18 до 63 років. Змагання проходять на kortах благодійного тенісного клубу "Смеш" у центральному парку культури і відпочинку ім. О.М.Горького і триватимуть до 20 квітня.

Як і в минулі роки, чоловіки змагаються у парному розряді. Вболівальники, як завжди, мають можливість побачити чудову яскраву гру як юних, так і досвідчених тенісистів. Серед учасників змагань є неодноразові чемпіони та призери першості Вінниці, Збройних Сил України та Міжнародних тенісних турнірів.

Особливістю цьогорічного турніру є те, що в змаганнях бере участь значна кількість тенісистів з Вінницької області. Це пред-

ставники міст Бершаді, Ладижини та Тростянець. Всього 12 учасників. Цим турніром традиційно відкривається весняно-літній тенісний сезон на Вінниччині.

– Організуючи турнір, ми ставимо за мету популяризацію тенісу серед населення Вінниці та області, підвищення спортивної майстерності тенісистів та визначення кращих у парному розряді. Тим паче, що кількість прихильників цього олімпійського виду спорту зростає з кожним днем. Сподіває-

мося, що з кожним роком турнір збиратиме щораз більше любителів тенісу, – розповів організатор та головний суддя відкритого тенісного турніру Олександр Солтан.

"Подільську весну" започатковано 2011 року. Традиційно турнір проводиться у квітні і присвячується Всесвітньому дню авіації і космонавтики. У цьому році це буде вже 3-й турнір, який проходить за участі комітету фізичної культури і спорту Вінницької міської ради.

ТУРНІР

На зустріч святу Великої Перемоги

У рамках підготовки до святкування 69-ї річниці визволення Сакського району від німецько-фашистських загарбників на базі культурного центру селища Новогородівка (АР Крим) було проведено шахово-шашковий турнір.

Захід проводився під егідою керівництва селищної ради, відділу у справах сім'ї, молоді та спорту Сакської районної ради та районної ради ветеранів. Активну участь в інтелектуальних змаганнях прийняли військовослужбовці Морської авіаційної бригади Військово-Морських Сил Збройних Сил України, учні місцевої школи, представники органів місцевого самоврядування.

Учасників змагань привітали голова Новогородівської ради ветеранів Дмитро Крицький, директор місцевої школи-лицею

Микола Старушка.

Зі словами підтримки і побажаннями цікавої гри до присутніх звернувся начальник відділу у справах сім'ї, молоді та спорту Сакської райдержадміністрації Сергій Россоловський.

Перше місце в турнірі з шашок посів офіцер авіаційної ескадрильї бригади старший лейтенант Віктор Апанасенко.

В шаховому турнірі призіві місця також розподілилися між військовослужбовцями місцевого гарнізону. Перше місце посів капітан Олексій Скакун, друге – капі-

тан Сергій Пазій, третє місце у запеклій боротьбі завоював старший лейтенант Максим Бережний.

Слід зазначити, що морські льотчики далеко не перший раз перемагають у спортивних змаганнях, які проводяться у Сакському районі. В цьому велика заслуга начальника фізичної підготовки та спорту бригади майора Павла Коломбета, який власним прикладом залучає особовий склад до активного здорового способу життя.

Сергій Осипов.
АР Крим.

БАСКЕТБОЛ

"Карпатські ведмеді" порвали столичних леді

Протягом двох днів у Київському спортивному лицей-інтернаті проходив баскетбольний турнір серед жіночих команд "Кубок друзів великого тренера", присвячений 85-річчю заслуженого тренера України Володимира Заморського.

У турнірі брали участь 5 жіночих команд. Мукачівські ветерани баскетболу "Карпатські ведмеді" міського клубу "Імпульс" перемогли представниць Кам'янець-Подільського з рахунком 87:42. В упертій боротьбі вони поступилися юним баскетболісткам з Київського спортивного лицей-інтернату з рахунком 40:45. Але потім "Карпатські ведмеді" здобули дві перемоги над господарками турніру, командами "Ле-

дів Легіон-1" та "Ледів Легіон-2", відповідно з результатами 70:48 та 63:52 і за підсумками турніру посіли перше місце, отримавши золоті медалі та кубок.

В мукачівській команді колективну гру, влучність, бійцівський характер та жадобу до перемоги показали Тетяна Ясичева, Алла Кириченко, Тетяна Кобзар, Ольга Продан, Лілія Яцьковська та інші.

Віталій Бібік.
м. Мукачеве.

ШАХИ

Атака на короля!..

Випуск №1

Серед населення нашої держави шахи користуються великою популярністю. Ця інтелектуальна гра не потребує великих фінансових затрат, будівництва спеціальних спортивних споруд, не призводить до травм і т.д. Крім того, шахи – це чудовий відпочинок від повсякденної напруженої роботи.

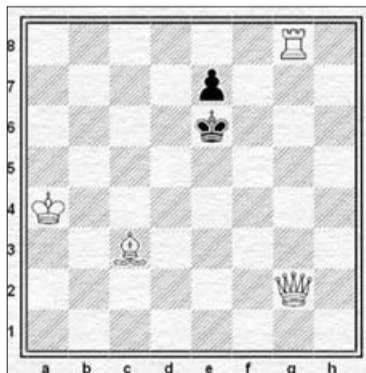
Для любителів розв'язувати шахові задачі й етюди у нашій рубриці "Атака на короля!.." ми друкуватимемо оригінальні пропозиції наших читачів.

Якщо ж у вас є бажання складати задачі та етюди, надсилайте їх до нашої газети. Кращі з них обов'язково будуть опубліковані.

А зараз пропонуємо розв'язати три оригінальні двоходові задачі-мініатюри. Правильні рішення публікуватимуться в наступному номері газети.

Задача №1

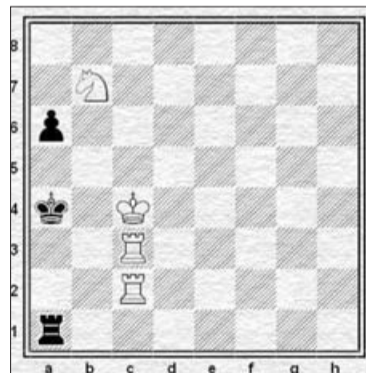
М.Пархоменко (м.Вінниця)
(друкується вперше)

Мат за 2 ходи (4+2)

Задача №2

М.Пархоменко (м.Вінниця)
(друкується вперше)

Мат за 2 ходи (4+3)

Задача №3

М.Пархоменко (м.Вінниця)
(друкується вперше)

Мат за 2 ходи (4+3)

Сторінку підготував Олександр Олехнович.

ЗАСНОВНИК:
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
Свідectво про державну реєстрацію
видання: КВ 17301-6071ПР від 17.12.2010 р.
Передплатний індекс 22242.
Газета видається з 27.08.1999 р.
ВІДДРУКОВАНО У
ТОВ "Прес Корпорейшн Лімітед".
м.Вінниця, вул. Чехова, 12 А,
тел. (0432) 55-63-97

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи точки зору авторів. Автор несе персональну відповідальність за достовірність фактів.
Листування з авторами ведеться лише на сторінках газети. При передруку посилання на "Крила України" обов'язкове.

КОНТАКТИ:
21007 м. Вінниця,
вул. Червоноармійська, 105
тел: 067-587-02-96,
0432-59-62-26,
факс: 0432-59-60-48
Електронна адреса:
krula_ukr@ps.mil.gov.ua
krula_ukr@ukr.net

Дизайн та верстка:
С. Клименко, Н. Ярмілко.
Літературний редактор: О. Уретій.
Черговий по номеру: Ю.Ігнат.
Перший редактор
Сергій Венцицький.
Тир. 6750 (на місяць) Зам. № 132213.
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
М. ПОПЛАВСЬКИЙ

